

TELŠIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO 2025 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

I. BENDROJI DALIS

Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau tekste – Biuras) – Telšių rajono savivaldybės tarybos 2011 m. rugpjūčio 18 d. sprendimu Nr. T1-197 „Dėl biudžetinės įstaigos Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro įsteigimo“ įsteigta biudžetinė įstaiga, įregistruota juridinių asmenų registre. Įmonės kodas 302657581, adresas Džiugo g. 6, Telšiai, el. p. info@telsiurvsb.lt, interneto svetainė [www. https://telsiurvsb.lt/](http://www.telsiurvsb.lt/), Facebook paskyra <https://www.facebook.com/TelsiurajonoVSB>, tel. nr. 0 444 60155, mob. 060984701.

Biuras savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Telšių rajono savivaldybės tarybos sprendimais, Administracijos direktoriaus įsakymais bei Biuro nuostatais.

Pagrindinis Biuro veiklos tikslas – rūpintis Savivaldybės gyventojų sveikata, vykdyti Savivaldybės teritorijoje Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą savivaldybių visuomenės sveikatos priežiūrą, siekiant mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą, gerinti gyvenimo kokybę, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas.

Biuras vykdo:

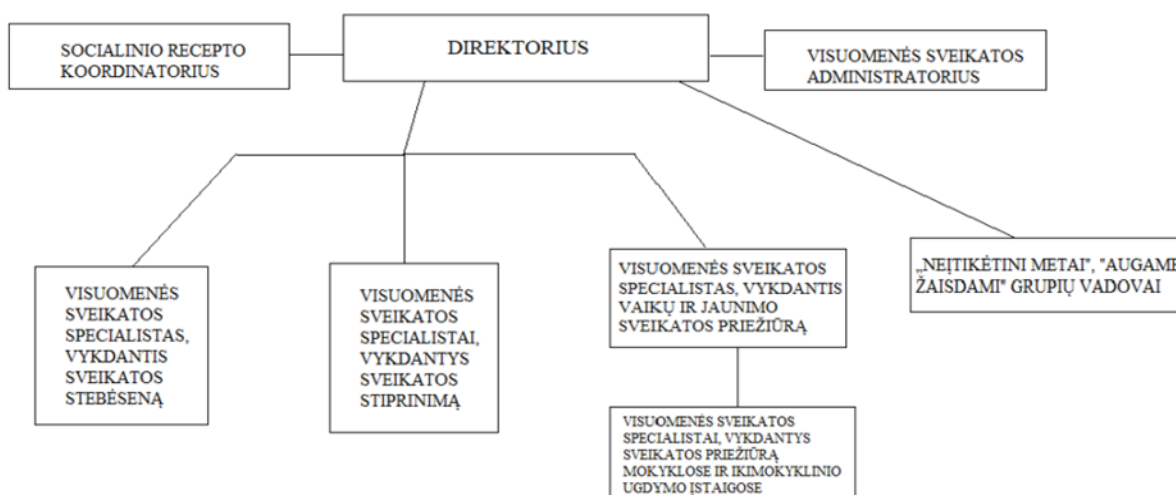
1) valstybines (valstybės perduotas savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas: visuomenės sveikatos priežiūrą savivaldybės teritorijoje esančiose ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose ugdomų moksleivių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos stiprinimą, visuomenės sveikatos stebėseną. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija pagal strateginio veiklos plano priemones 2025 m. Valstybinių visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymui savivaldybėse nustatė keturis pagrindinius privalomus prioritetus: Visuomenės psichikos sveikatos gerinimas, Sveikos gyvensenos įgūdžių formavimas, Savivaldybės visuomenės sveikatos biuro darbuotojų administracinių gebėjimų stiprinimas, Savivaldybės visuomenės sveikatos biurų vykdoma viešinimo veikla.

1.2.2. savarankiškasias savivaldybės visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas: įgyvendina savivaldybės tarybos patvirtintuose savivaldybės strateginiame plėtros ir (ar) savivaldybės strateginiame veiklos planuose numatytas visuomenės sveikatos priemones, atsižvelgdamos į

vyraujančias visuomenės sveikatos problemas; dalyvauja įgyvendinant valstybines visuomenės sveikatos programas; vykdo kitas įstatymų nustatytas visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas.

II. ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI

2024 m. sausio 29 dieną Telšių rajono visuomenės sveikatos biuro direktoriaus įsakymu Nr. V-25 buvo patvirtinta biuro valdymo schema.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. sausio 23 d. įsakymu Nr. V-70 „Dėl rekomenduojamų visuomenės sveikatos specialistų pareigybių steigimo savivaldybėse“ pakeitimo“ ir Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro direktoriaus 2024 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. V-25 biure patvirtinta 21,25 etatų.

Biuro etatų skaičius 2025 m. gruodžio 31 d. (1 lentelė).

1 lentelė. Visuomenės sveikatos biuro etatų ir darbuotojų skaičius.

Pareigybės	Pareigybės kodas	Pareigybių skaičius
Direktorius	1120	1
Visuomenės sveikatos administratorius	3343	1
Socialinio recepto koordinatorius		1
Visuomenės sveikatos specialistas, vykdančias visuomenės sveikatos stiprinimą	325304	2
Visuomenės sveikatos specialistas, vykdančias visuomenės sveikatos stebėseną	3253	1

Visuomenės sveikatos specialistas, vykdamas vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūrą	134202	1
Visuomenės sveikatos specialistas, vykdamas sveikatos priežiūrą mokykloje ir ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje	3253	13,75
Projekto „Sveikatos stiprinimo programų „Neįtikėtini metai“ ir „Augame žaisdami“ organizavimas grupės vadovas		0,5
Iš viso:		21,25

Visi Biuro darbuotojai 2025 m. kėlė savo kvalifikaciją dalyvaudami kvalifikacijos tobulinimo kursuose, mokymuose ir seminaruose.

Parengta 24 direktoriaus veiklos organizavimo įsakymai, 203 personalo valdymo įsakymai. 2025 m. pasirašytos bendradarbiavimo sutartys su Telšių rajono savivaldybės Karolinos Pranauskaitės viešąja biblioteka, VšĮ Mama mums rūpi, Pagyvenusių žmonių bendrija „Rudens vakaras, VšĮ „Krizinio nėštumo centru“.

Vadovaujantis Darbo kodeksu ir kitais teisės aktais, suformuotos darbuotojams metinės veiklos užduotys, siektini rezultatai, nustatyti rezultatų vertinimo rodikliai.

III. BIURO VEIKLA

3.1. Valstybines visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas Biuras vykde vadovaujantis: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gruodžio 27 d. Įsakymu Nr. V-1528 „Dėl sveikatos apsaugos ministro 2014 m. lapkričio 10 d. Įsakymo Nr. V-1154 „Dėl valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, skiriamos savivaldybių biudžetams Sveikatos apsaugos ministerijos kuruojamoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti, planavimo paskirstymo naudojimo ir atsiskaitymo už ją tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“; Valstybiniais visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų 2025 m. veiklos prioritetais ir prioritetų vertinimo kriterijų reikšmėmis; Biuro 2025-ųjų metų veiklos planu.

2025 m. visos Biuro valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros funkcijos buvo vykdytos pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintus 4 prioritetus, buvo teikiama 28 bazinės visuomenės sveikatos stiprinimo paslaugos, jos vertinamos pagal 51 vertinimo kriterijus. Unifikuotam visų naujų valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymui Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija ir jai pavaldūs specializuoti centrai parengė ir patvirtino teisės aktus, tvarkos aprašus, valstybės deleguotų funkcijų

techninius priedus, metodines rekomendacijas. Pagrindinės Biuro veiklų kryptys, jų planavimo ir vykdymo kriterijų reikšmės, bei jų įvykdymas pateikiamas 3 lentelėje.

3 lentelė. Valstybinių visuomenės sveikatos priežiūros veiklos kryptys, planavimo ir vykdymo kriterijų reikšmės, įvykdymo procentai

Veiklos kryptis	Planas	Įvykdymas	Įvykdymo procentas	Paaiškinimas*
I prioritetas. Visuomenės psichikos sveikatos priežiūra, psichikos ir elgesio sutrikimų profilaktika				
Ankstyvosios intervencijos, skirtos jaunuoliams, nereguliariai vartojantiems psichoaktyvias medžiagas ir eksperimentuojantiems jomis, vykdymas (asmenų, baigusių programą skaičius/ dalis proc.)	19/89	18/60	95/67	Ne visi dalyviai baigė Ankstyvosios intervencijos programą. Numatyta per maža metinė programą baigusių dalyvių dalis proc.
Priklausomybių konsultantų paslaugų teikimo savivaldybėje organizavimas (apsilankymų pas priklausomybių konsultantą skaičius)/asmenų, gavusių paslaugą skaičius	367/61	367/94	100/154	Pas priklausomybių konsultantą apsilankė daugiau asmenų negu planuota
Bazinių savižudybių prevencijos mokymų organizavimas savivaldybių gyventojams (asmenų, dalyvavusių mokymuose, skaičius)	74	74	100	
Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo savivaldybėse organizavimas(psichologinės gerovės paslaugos vienetais)	1657	1657	100	
Mokyklų darbuotojų kompetencijos psichikos sveikatos srityje didinimo mokymų savivaldybėse organizavimas (mokyklų darbuotojų, dalyvavusių mokymuose skaičius)	0	0	0	Veikla nebuvo pasirinkta
Socialinio recepto iniciatyvos paslaugų organizavimas (asmenų, dalyvavusių socialinio recepto iniciatyvoje, skaičius)	180	176	97	
Savižudybių prevencijos, intervencijos ir postvencijos paslaugų koordinavimas (Savižudybių prevencijos koordinatoriaus darbo valandų skaičius)	0	0	0	Veikla nebuvo vykdoma
II prioritetas. Sveikos gyvensenos įgūdžių ugdymo įstaigose formavimas ir stiprinimas				

Sveikos mitybos ir maisto švaistymo mažinimas bei švediško stalo principo diegimo skatinimas (mokinių dalyvavusių užsiėmimuose skaičius/ užsiėmimų skaičius)	6000/310	5912/299	99/96	
Sveikatos stiprinimo programos tėvams „Neįtikėtini metai“ vykdymas (programą baigusią (apmokytą) dalyvių skaičius)	45	40	89	
Sveikatą stiprinančių mokyklų plėtros skatinimas/priemonės „Aktyvi mokykla“ įgyvendinančių mokyklų plėtros skatinimas (mokyklų, dalyvaujančių sveikatą stiprinančių mokyklų dalis/mokyklų, dalyvaujančių aktyvių mokyklų tinkle, dalis)	53/5	53/5	100/100	
Traumų ir sužalojimų prevencijos skatinimas mokyklose (mokinių, dalyvavusių užsiėmimuose, skaičius/ užsiėmimų skaičius)	3500/200	3713/207	106/104	
Burnos higienos užsiėmimų organizavimas tikslinėse grupėse (Mokinių, dalyvavusių užsiėmimuose, skaičius/ užsiėmimų skaičius)	3450/200	3327/203	96/102	
Pagalbos mokinių savirūpai organizavimas ugdymo įstaigose (lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis sergančių mokinių, kuriems suteikta savirūpai reikalinga pagalba ugdymo įstaigoje, skaičius)	Pagal poreikį 100 proc.	Pagal poreikį 100 proc.	Pagal poreikį 100 proc.	
Užkrečiamųjų ligų prevencijos skatinimas ir supratimo apie mikroorganizmų atsparumą antimikrobinėms medžiagoms didinimas (mokinių, dalyvavusių užsiėmimuose, skaičius/ užsiėmimų, kuriuose dalyvavo mokiniai, skaičius)	3450/200	3536/215	102/108	
Mokinių asmens, įskaitant sveikatos, duomenų rinkimas, kaupimas ir analizavimas Vaikų sveikatos informacinėje sistemoje (Peržiūrėtų pažymėjimų (forma Nr. 027-1) skaičius/Teiktų, mokyklos vadovams ar atsakingiems darbuotojams, asmens sveikatos priežiūros įstaigų specialistų išvadų ir rekomendacijų dėl mokinių sveikatos, skaičius)	Pagal poreikį 100 proc.	Pagal poreikį 100 proc.	Pagal poreikį 100 proc.	

Pirmosios pagalbos koordinavimas ir teikimas Mokyklose(Suteiktų pirmosios pagalbos teikimo atvejų skaičius/Konsultacijų, teiktų mokyklos bendruomenei (mokiniam, tėvam, pedagogams, darbuotojams) pirmosios pagalbos klausimais, skaičius)	Pagal poreikį 100 proc.	Pagal poreikį 100 proc.	Pagal poreikį 100 proc.	
Mokinių maitinimo organizavimo atitikties Maitinimo organizavimo ugdymo įstaigose aprašo priežiūra(Atliktų mokinių maitinimo organizavimo patikrinimų skaičius)	Pagal poreikį 100 proc.	Pagal poreikį 100 proc.	Pagal poreikį 100 proc.	
Mokyklos aplinkos rizikos veiksnių vertinimas pagal higienos normas(Atliktų mokyklos aplinkos rizikos veiksnių vertinimų skaičius)	Pagal poreikį 100 proc.	Pagal poreikį 100 proc.	Pagal poreikį 100 proc.	
III prioritetas. Visuomenės sveikatos stiprinimas ir stebėseną				
Gyventojų sveikos mitybos įgūdžių formavimas ir skatinimas (asmenų dalyvavusių užsiėmimuose, skaičius/užsiėmimų skaičius)	280/15	314/15	112/100	
Sveikatai palankesnių maisto produktų, pažymėtų „Rakto skylutės“ simboliu, skaičius	1	0	0	2025 metais nei vienas rajono gamintojas nesutiko atlikti ženklinimo. Įvertinus paskutinių metų patirtį, stebima, kad gamintojai nėra suinteresuoti keisti savo produkcijos sudėties, kad jų gaminiai atitiktų „Rakto skylutės“ simbolio reikalavimus.
Traumų ir sužalojimų prevencijos skatinimas bendruomenėje (asmenų, dalyvavusių užsiėmimuose, skaičius/užsiėmimų skaičius)	150/12	174/13	116/108	Užsiėmimuose dalyvavo daugiau asmenų nei planuota
Gyventojų (iki 64 m. amžiaus) fizinio aktyvumo skatinimas (asmenų, dalyvavusių užsiėmimuose, skaičius, /užsiėmimų skaičius)	90/50	114/60	127/120	Užsiėmimuose dalyvavo daugiau asmenų nei planuota

Vyresnio amžiaus žmonių (65 metų ir daugiau), fizinio aktyvumo skatinimas (asmenų, dalyvavusių reguliariuose užsiėmimuose, skaičius/užsiėmimų skaičius)	50/40	71/40	142/100	Užsiėmimuose dalyvavo daugiau asmenų nei planuota
Širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto prevencija (asmenų, baigusių sveikatos stiprinimo programą, skaičius, grupinių užsiėmimų skaičius)	38/20	40/20	105/100	
Burnos higienos užsiėmimų organizavimas (asmenų, dalyvavusių užsiėmimuose, skaičius/užsiėmimų skaičius)	40/4	42/4	105/100	
Užkrečiamųjų ligų prevencijos skatinimas ir supratimo apie mikroorganizmų atsparumą antimikrobinėmis medžiagomis didinimas (asmenų, dalyvavusių užsiėmimuose, skaičius/užsiėmimų, kuriuose dalyvavo asmenys, skaičius)	30/4	35/4	116/100	Užsiėmimuose dalyvavo daugiau asmenų negu planuota
Visuomenės sveikatos stebėsenos vykdymas (tyrimo ataskaitų skaičius)	1	1	100	
IV prioritetas. Savivaldybės visuomenės sveikatos biuro darbuotojų, kvalifikacijos kėlimas				
Visuomenės sveikatos specialistų, dirbančių ugdymo įstaigose ir kėlusiu kvalifikaciją skaičius, visuomenės sveikatos specialistų, dirbančių ugdymo įstaigose ir kėlusiu kvalifikaciją dalis	12/100	12/100	100/100	
Visuomenės sveikatos specialistų, išskyrus dirbančius ugdymo įstaigose, kėlusiu kvalifikaciją skaičius, visuomenės sveikatos specialistų, išskyrus dirbančius ugdymo įstaigose, kėlusiu kvalifikaciją dalis	5/100	4/100	80/100	
Visuomenės sveikatos biuro darbuotojų, išskyrus nurodytus ankstesniuose punktuose, kėlusiu kvalifikaciją skaičius/dalis (proc.)	2/100	2/100	100/100	
Sveikos gyvensenos viešinimas. Informacijos pateikčių skaičius	1200	1150	95	

3.2. Vaikų ir jaunimo sveikatos stiprinimo veikla

3.2.1. Vaikų ir jaunimo sveikatos stiprinimo veikla yra vykdoma 20 Telšių rajono ugdymo įstaigų, iš jų: 6 gimnazijos, 5 pagrindinio ugdymo mokyklos, 1 mokykla-daugiafunkcis centras, 7 lopšeliai-darželiai, 1 privatus darželis „Vaikystės delnuose“ ir 1 Regioninis profesinio mokymo centras (2 skyriai – Telšiuose ir Varniuose).

Visuomenės sveikatos priežiūra mokyklose buvo vykdoma pagal mokyklų visuomenės sveikatos priežiūros veiklos planus, kurie yra sudedamoji mokyklų metinių veiklos programų dalis. Planai rengiami kasmet, atsižvelgiant į mokyklų bendruomenių poreikius, teisės aktus bei nacionalinius ir savivaldybės prioritetus. 2025 m. visuomenės sveikatos specialistai organizavo įvairius renginius, paskaitas ir užsiėmimus, orientuotus į pagrindines prevencines sritis: sveiką mitybą ir nutukimo prevenciją, fizinį aktyvumą, psichinę sveikatą, aplinkos sveikatą, rūkymo, alkoholio ir narkotinių medžiagų vartojimo prevenciją, užkrečiamųjų ligų profilaktiką ir asmens higieną, lytiškumo ugdymą, AIDS ir lytiškai plintančių ligų prevenciją, traumų ir nelaimingų atsitikimų prevenciją bei burnos higieną.

Sausio mėnesį, pagal išreikštą poreikį, buvo organizuoti užsiėmimai 12 klasių mokiniams „Streso įveika prieš egzaminus“. Užsiėmimų metu mokiniai mokėsi atpažinti stresą keliančius veiksnius, įgijo veiksmingų streso valdymo metodų ir sudarė palankesnes sąlygas sėkmingam pasirengimui egzaminams. Iš viso buvo suorganizuota 10 susitikimų su 12 klasių mokiniais.

Taip pat buvo organizuojamos paskaitos vaikams lytiškumo tema – iš viso pravesta 47 užsiėmimai. Užsiėmimus vedė gydytojos ginekologės, teikusios mokslu pagrįstą informaciją apie kūno pokyčius ir lytiškai plintančias ligas.

Kadangi vis daugiau dėmesio skiriama patyčių prevencijai, Biuras organizavo paskaitas priešmokyklinio ugdymo vaikams. Psichologė aplankė visus miesto ir rajono priešmokyklinio ugdymo vaikus, supažindino juos su emocijomis ir jų valdymo būdais, bendravo pasitelkdama žaidimo formą bei padėjo vaikams geriau suprasti kiekvieno žmogaus unikalumą ir išskirtinumą. Patyčių tema neapsiribojo vien priešmokyklinio ugdymo vaikais – Biuras taip pat organizavo paskaitas 7–8 klasių mokiniams, pabrėžiant kiekvieno žmogaus išskirtinumą kaip stiprybę ir vertybę.

Mokinių pavasario atostogų metu Biure buvo organizuota kelių dienų edukacija „Sveikos gyvenamosios kampelis“, kurioje dalyvavo 30 vaikų. Edukacijos metu vaikai stiprino fizinę, emocinę ir socialinę sveikatą, dalyvavo meno terapijos užsiėmimuose „Taškavimas“, lankėsi Žemaičių „Alkos“ muziejuje ir žaidė žaidimus, skirtus socialinių įgūdžių ir bendradarbiavimo komandoje stiprinimui.

Vasaros metu buvo organizuojama vaikų vasaros dieninė sveikatinimo stovykla „Sveikatos nuotykių“ – iš viso 4 grupės, kuriose dalyvavo 60 Telšių rajono vaikų. Stovykla buvo finansuojama iš savivaldybės projekto lėšų, prisidedant ir Visuomenės sveikatos biuro lėšomis.

Prasidėjus naujiems mokslo metams, Biure pradėta nauja vaikų sveikatos stiprinimo veikla – vaikų jogos užsiėmimai, kuriuose dalyvavo 10 vaikų. Vaikų jogos tikslas – padėti vaikams atsipalaiduoti, geriau pažinti savo kūną ir emocijas bei stiprinti vidinę ramybę ir pasitikėjimą savimi.

Atsižvelgiant į kitą svarbią sritį – psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevenciją – vienoje Telšių miesto progimnazijoje buvo organizuoti Ankstyvosios intervencijos mokymai. Jų tikslas – didinti jaunimo sąmoningumą, stiprinti atsakingą požiūrį į savo sveikatą ir mažinti rizikingą elgesį.

Balandžio ir gruodžio mėnesiais su vaikais bendravo priklausomybių konsultantės. Užsiėmimų metu konsultantės teikė patikimą informaciją apie psichotropines ir kitas psichoaktyvias medžiagas, jų poveikį fizinei bei psichinei sveikatai, diskutavo apie galimas vartojimo pasekmes ir siekė keisti jaunimo požiūrį į šių medžiagų tariamą naudą bei realią žalą. Bendradarbiaudami su Lietuvos policijos pareigūnais, vykdėme prevencinę akciją ugdymo įstaigose „Psichoaktyvių medžiagų prevencija“.

3.3. Visuomenės sveikatos stiprinimo veikla

3.3.1. Įgyvendinant visuomenės sveikatos stiprinimą Telšių rajono savivaldybės bendruomenėje, 2025 metais nuosekliai siekta didinti gyventojų informuotumą apie užkrečiamųjų ligų profilaktiką, lėtinių neinfekcinių ligų pagrindinius rizikos veiksnius ir jų koregavimo galimybes, skatinti aktyvesnį ir sveikesnį gyvenimo būdą, formuoti palankias sveikos gyvensenos nuostatas bei ugdyti praktinius sveikos gyvensenos įgūdžius. Atsižvelgiant į skirtingų amžiaus grupių poreikius, savivaldybės bendruomenėje buvo inicijuotos ir įgyvendintos įvairios prevencinės sveikatos stiprinimo priemonės, orientuotos į ilgalaikį teigiamą poveikį gyventojų sveikatai. Lankėmės senelių globos namuose, kaimo bendruomenėse. Šių išvykų metu visuomenės sveikatos stiprinimo veiklos buvo perkeliamos arčiau žmonių gyvenamosios aplinkos, sudarant galimybes gauti aktualią informaciją ir praktinius sveikatos stiprinimo užsiėmimus tiems gyventojams, kuriems dalyvavimas didesniuose renginiuose ar paslaugų centruose yra apsunkintas. Dalyvavome „Vaikai yra vaikai“ organizuotame renginyje, Telšių Krizių centro organizuotuose renginiuose.

Siekiant didinti gyventojų fizinį aktyvumą ir bendruomeniškumą, buvo organizuotos prevencinės akcijos, tokios kaip „Minu Telšiuose“, taip pat viešas renginys, skirtas Pasaulinei mamų psichikos sveikatos dienai paminėti – „Mama mums rūpi“, kuriuo siekta atkreipti dėmesį į mamų emocinę gerovę ir psichikos sveikatos svarbą. Vyresnio amžiaus gyventojams organizuoti protmūšiai, skatinę aktyvų dalyvavimą, pažintinę veiklą ir socialinį įsitraukimą.

Ypatingas dėmesys buvo skirtas visuomenės psichikos sveikatai, kuri išliko viena aktualiausių visuomenės sveikatos sričių. 2025 metais buvo nuosekliai plėtojamos psichologinės gerovės stiprinimo paslaugos. Vykdamas Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimą rajone, suteiktos 1529 individualios psichologo konsultacijos ir 128 grupinių užsiėmimų su psichologu, organizuoti savižudybių prevencijos mokymai, priklausomybių konsultantų paslaugos. Šios priemonės reikšmingai prisidėjo prie ankstyvo psichikos sveikatos sunkumų atpažinimo, emocinės paramos prieinamumo didinimo. Kompleksinė psichologinė pagalba suteikta įvairioms gyventojų grupėms.

Visuomenės sveikatos stiprinimas vykdomas pagal Biuro 2025 metų veiklos programą, kuri parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymu, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu, Lietuvos Respublikos sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymu, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymu ir kitais teisės aktais bei Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijomis.

Socialinio recepto iniciatyva buvo įgyvendinama vadovaujantis sveikatos apsaugos ministro patvirtintu Socialinio recepto iniciatyvos vykdymo tvarkos aprašu. Iniciatyva orientuota į vyresnio amžiaus asmenų psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimą, taikant prevencines priemones, kurios skatina aktyvų dalyvavimą bendruomenės gyvenime, mažina socialinę atskirtį ir vienišumo jausmą.

Iniciatyva buvo skirta senatvės pensijos amžiaus sulaukusiems asmenims, sudarant galimybes jiems reguliariai dalyvauti nemokamose, ilgalaikėse bendruomeninėse veiklose. Socialinio recepto taikymas sudarė prielaidas prasmingam laisvalaikio užimtumui, emocinės savijautos gerinimui bei socialinių ryšių stiprinimui.

Pagrindinis dėmesys buvo skiriamas fizinio aktyvumo ir sveikatingumo veikloms, prisidedančioms prie judėjimo skatinimo, bendros savijautos ir energijos palaikymo; kūrybinio pobūdžio veikloms, turinčioms dailės terapijos elementų, kurios skatino emocinę raišką, saviraišką, vidinės būsenos stabilizavimą ir psichologinį atsipalaidavimą.

Šios veiklos buvo orientuotos į reguliarių dalyvių įsitraukimą, saugios ir palaikančios aplinkos kūrimą bei emocinės gerovės stiprinimą, neakcentuojant konkrečių metodikų ar terapinių programų.

Socialinio recepto iniciatyvos įgyvendinimas prisidėjo prie vyresnio amžiaus asmenų socialinio aktyvumo didinimo, emocinės būklės stabilizavimo ir bendros gyvenimo kokybės gerinimo bendruomenėje.

3.4. Maudyklių monitoringo programa

3.4.1. Savarankiškos visuomenės sveikatos priežiūros funkcijos rajone vykdytos pagal savivaldybės tikslinių programų ir priemonių atskiras sutartis. 2025 metais Biuras vykdė Telšių rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos finansuojamą priemonę/programą: „Maudyklų monitoringo programa“. Siekiant apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, sumažinti maudyklų taršą ir prisidėti prie maudyklų vandens kokybės gerinimo, Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras rinko ir reguliariai teikė informaciją rajono gyventojams apie maudyklų vandens ir paplūdimių smėlio kokybę.

Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras 2025 m. gegužės – rugsėjo mėn. vykdė Telšių rajono maudyklų vandens kokybės stebėseną. Siekiant apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, sumažinti maudyklų taršą ir prisidėti prie maudyklų vandens kokybės gerinimo, Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras rinko ir reguliariai teikė informaciją rajono gyventojams apie maudyklų vandens ir paplūdimių smėlio kokybę.

Telšių rajono savivaldybės taryba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. balandžio 1 d. nutarimu Nr. 385 „Dėl žemės reformos vykdymo kaimo vietovėje“, 1998 m. birželio 4 d. sprendimu Nr. 59 „Dėl paplūdimių ir visuomenės poreikiams naudojamų plotų nustatymo“ patvirtino du paplūdimius:

1. Germanto ežero paplūdimys (Telšių seniūnija);
2. Lūksto ežero paplūdimys (Varnių seniūnija).

Taip pat maudymosi sezono metu vandens mėginiai buvo imami iš Masčio (dviejų vietų) ir Ilgio ežerų, bei Viešvėnų ir Degaičių tvenkinių.

Maudyklų vandens kokybės tyrimai buvo pradėti gegužės 21 dieną ir reguliariai atliekami 2 kartus per mėnesį (birželis, liepa, rugpjūtis) iki rugsėjo 8-osios Germanto ir Lūksto ežero paplūdimiuose bei kartą per mėnesį dviejose Masčio ežero vietose, Ilgio ežere, Viešvėnų ir Degaičių tvenkinių paplūdimiuose. Vandens tyrimus atliko Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos Šiaulių skyrius.

Maudyklų vandens kokybę vertinama pagal 2 mikrobiologinius parametrus: žarninius enterokokus ir žarnines lazdeles. Atsižvelgiant į higienos normos reikalavimus, žarninių enterokokų turi būti ne daugiau kaip 100 kolonijas sudarančių vienetų 100 ml vandens, o žarninių lazdelių – ne daugiau kaip 1000/100 ml vandens.

Telšių rajono maudyklų vandens kokybės rezultatai pateikti 8 lentelėse:

1 lentelė: 2025 m. gegužės 21 d. Telšių rajono maudyklų vandens stebėjimo rezultatai

Eil. Nr.	Maudyklos pavadinimas	Mikrobiologiniai parametrai		Nuolaužos, plūduriuojančios medžiagos, dervų likučiai, stiklas, plastikas, guma
		Žarniniai enterokokai (ksv/100 ml)	Žarninės lazdelės (ksv/100 ml)	
1.	Germanto ežero paplūdimys	<1,0	<1,0	Nėra
2.	Lūksto ežero paplūdimys	<1,0	2,0	Nėra
3.	Masčio ežeras, ties Butkų Juzės g.	<1,0	81,0	Nėra
4.	Masčio ežeras, Zakso kalnu	<1,0	13,0	Nėra
5.	Viešvėnų tvenkinys	<1,0	8,6	Nėra
6.	Ilgio ežero paplūdimys	<1,0	42,0	Nėra
7.	Degaičių tvenkinys	<1,0	2,0	Nėra

2 lentelė: 2025 m. birželio 2 d. Telšių rajono maudyklų vandens stebėjimo rezultatai

Eil. Nr.	Maudyklos pavadinimas	Mikrobiologiniai parametrai		Nuolaužos, plūduriuojančios medžiagos, dervų likučiai, stiklas, plastikas, guma
		Žarniniai enterokokai (ksv/100 ml)	Žarninės lazdelės (ksv/100 ml)	
1.	Germanto ežero paplūdimys	50,0	12,0	Nėra
2.	Lūksto ežero paplūdimys	<1,0	5,2	Nėra

3 lentelė: 2025 m. birželio 18 d. Telšių rajono maudyklų vandens stebėjimo rezultatai

Eil. Nr.	Maudyklos pavadinimas	Mikrobiologiniai parametrai		Nuolaužos, plūduriuojančios medžiagos, dervų likučiai, stiklas, plastikas, guma
		Žarniniai enterokokai (ksv/100 ml)	Žarninės lazdelės (ksv/100 ml)	
1.	Germanto ežero paplūdimys	<1,0	1,0	Nėra
2.	Lūksto ežero paplūdimys	23,0	15,0	Nėra
3.	Masčio ežeras, ties Butkų Juzės g.	67,0	40,0	Nėra
4.	Masčio ežeras, Zakso kalnu	71,0	41,0	Nėra
5.	Viešvėnų tvenkinys	75,0	3,1	Nėra
6.	Ilgio ežero paplūdimys	7,0	<1,0	Nėra
7.	Degaičių tvenkinys	4,0	1,0	Nėra

4 lentelė: 2025 m. liepos 7 d. Telšių rajono maudyklų vandens stebėjimo rezultatai

Eil. Nr.	Maudyklos pavadinimas	Mikrobiologiniai parametrai		Nuolaužos, plūduriuojančios medžiagos, dervų likučiai, stiklas, plastikas, guma
		Žarniniai enterokokai (ksv/100 ml)	Žarninės lazdelės (ksv/100 ml)	
1.	Germanto ežero paplūdimys	<1,0	4,1	Nėra
2.	Lūksto ežero paplūdimys	5,0	3,1	Nėra

5 lentelė: 2025 m. liepos 25 d. Telšių rajono maudyklų vandens stebėjimo rezultatai

Eil. Nr.	Maudyklos pavadinimas	Mikrobiologiniai parametrai		Nuolaužos, plūduriuojančios medžiagos, dervų likučiai, stiklas, plastikas, guma
		Žarniniai enterokokai (ksv/100 ml)	Žarninės lazdelės (ksv/100 ml)	
1.	Germanto ežero paplūdimys	31,0	61,0	Nėra
2.	Lūksto ežero paplūdimys	11,0	12,0	Nėra
3.	Masčio ežeras, ties Butkų Juzės g.	12,0	17,0	Nėra
4.	Masčio ežeras, Zakso kalnu	12,0	22,0	Nėra
5.	Viešvėnų tvenkinys	23,0	11,0	Nėra
6.	Ilgio ežero paplūdimys	<1,0	<1,0	Nėra
7.	Degaičių tvenkinys	37,0	54,0	Nėra

6 lentelė: 2025 m. rugpjūčio 4 d. Telšių rajono maudyklų vandens stebėjimo rezultatai

Eil. Nr.	Maudyklos pavadinimas	Mikrobiologiniai parametrai		Nuolaužos, plūduriuojančios medžiagos, dervų likučiai, stiklas, plastikas, guma
		Žarniniai enterokokai (ksv/100 ml)	Žarninės lazdelės (ksv/100 ml)	
1.	Germanto ežero paplūdimys	19,0	11,0	Nėra
2.	Lūksto ežero paplūdimys	27,0	39,0	Nėra

7 lentelė: 2025 m. rugpjūčio 19 d. Telšių rajono maudyklų vandens stebėjimo rezultatai

		Mikrobiologiniai parametrai	
--	--	-----------------------------	--

Eil. Nr.	Maudyklos pavadinimas	Žarniniai enterokokai (ksv/100 ml)	Žarninės lazdelės (ksv/100 ml)	Nuolaužos, plūduriuojančios medžiagos, dervų likučiai, stiklas, plastikas, guma
1.	Germanto ežero paplūdimys	Aptikta	6,3	Nėra
2.	Lūksto ežero paplūdimys	26,0	190,0	Nėra
3.	Masčio ežeras, ties Butkų Juzės g.	24,0	44,0	Nėra
4.	Masčio ežeras, Zakso kalnu	17,0	32,0	Nėra
5.	Viešvėnų tvenkinys	13,0	31,0	Nėra
6.	Ilgio ežero paplūdimys	4,0	6,3	Nėra
7.	Degaičių tvenkinys	5,0	1,0	Nėra

8 lentelė: 2025 m. rugsėjo 8 d. Telšių rajono maudyklų vandens stebėjimo rezultatai

Eil. Nr.	Maudyklos pavadinimas	Mikrobiologiniai parametrai		Nuolaužos, plūduriuojančios medžiagos, dervų likučiai, stiklas, plastikas, guma
		Žarniniai enterokokai (ksv/100 ml)	Žarninės lazdelės (ksv/100 ml)	
1.	Germanto ežero paplūdimys	28,0	6,3	Nėra
2.	Lūksto ežero paplūdimys	73,0	2400	Nėra
3.	Masčio ežeras, ties Butkų Juzės g.	<1,0	2,0	Nėra
4.	Masčio ežeras, Zakso kalnu	<1,0	6,3	Nėra
5.	Viešvėnų tvenkinys	4,0	15,0	Nėra
6.	Ilgio ežero paplūdimys	3,0	7,3	Nėra
7.	Degaičių tvenkinys	<1,0	2,0	Nėra

Iš viso per maudymosi sezoną Telšių rajono savivaldybės paplūdimiuose buvo atliktas 41 mikrobiologinis tyrimas numatytas pagal planą ir 1 papildomas tyrimas, nes Lūksto ežero maudyklos vanduo, paimtas rugsėjo 8 dieną, žarninių lazdelių (*Escherichia coli*) skaičius viršijo leistinas higienos normos ribas. Apie vandens taršą gyventojai buvo informuoti ir kol bus atlikti papildomi tyrimai nerekomenduota maudytis. Po pakartotinių tyrimų vanduo buvo švarūs. Kiti maudyklų vandens kokybės rodikliai atitiko Lietuvos higienos norma HN 92:2018 „Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens

kokybė“ (TAR, 2018-01-25, Nr. 1091) reglamentuotus vandens kokybės reikalavimus ir juose maudytis buvo galima.

Nuolaužų, plūduriuojančių medžiagų, dervų likučių, stiklo, plastiko, gumos ir kitų liekanų per maudymosi sezoną nebuvo pastebėta.

Vadovaujantis Lietuvos Higienos normomis HN 92:2018 “Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė”, 4 priedu, vieną kartą per mėnesį iki maudymosi sezono pradžios ir kas mėnesį maudymosi sezono metu buvo tiriamas paplūdimių smėlis (gegužės 21 d., birželio 18 d., liepos 25 d., rugpjūčio 18d.). Kirminų kiaušinėlių ir lervų neaptikta.

Pasidomėti maudyklų vandens ir paplūdimių smėlio kokybe galima Telšių r. sav. visuomenės sveikatos biuro internetiniame puslapyje www.telsiurvsb.lt;; fb paskyroje Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, Telšių rajono savivaldybės internetiniame puslapyje www.telsiai.lt;; bei Higienos instituto internetinėje svetainėje www.hi.lt.

3.5. Remiantis Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos informacinę sistema, analizuoti 50 stebėsenos rodiklių (3 rodikliai detaliau), parengta ir pateikta Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2024 m. ataskaita.

3.6. Higienos instituto Sveikatos stiprinimo centrai nustatyta tvarka Biuras pateikė Valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymo 2025 m. pusmečio ir metines ataskaitas, Sveikatos stiprinimo programos, skirtos širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto profilaktikai vykdymo ataskaitą, 2025 metų Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo ataskaitą, Bazinių savižudybių prevencijos mokymų paslaugų teikimo ataskaitą, Iniciatyvos socialinis receptas įvykdymo ataskaitą, Ankstyvosios intervencijos ataskaitą, sveikatos stiprinimo programų ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikų tėvams „Neįtikėtini metai“ ataskaitą, Priklausomybių konsultavimo paslaugų teikimo suvestinę ataskaitą.

3.7. Pravesti 360 privalomieji mokymai: privalomieji pirmos pagalbos - 104, higienos įgūdžių – 226 ir alkoholio, narkotinių ir psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo poveikį žmogaus sveikatai 30 mokymų.

3.8. Projektinė veikla

3.8.1. 2025 m. kovo mėnesį pradėtas įgyvendinti bendrai finansuojamas Europos Sąjungos lėšomis projektas „Lėtinių neinfekcinių ligų prevencijos bei psichologinės gerovės paslaugų prieinamumo didinimas Telšių rajono gyventojams“.

Projektas įgyvendinamas pagal Sutartyje, 2022–2030 m. Telšių regiono plėtros plano, patvirtinto Tauragės regiono plėtros tarybos 2023 m. kovo 10 d. sprendimu Nr. NR. K/S-5 „Dėl 2022-2030 m. Telšių regiono plėtros plano patvirtinimo“ (toliau – RPPI), regioninės pažangos priemonės Nr. 11-001-02-10-03 (RE) „Gerinti kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumą regionuose“

finansavimo gairėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2023 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. V-627 „Dėl regioninės pažangos priemonės Nr. 11-001-02-10-03 (RE) „Gerinti kokybiškų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumą regionuose“ finansavimo gairių patvirtinimo“ (toliau – Gairės), Projektų administravimo ir finansavimo taisyklėse (toliau – Taisyklės) patvirtintose Lietuvos Respublikos finansų ministro 2022 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. 1K-237 „Dėl 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ įgyvendinimo“, ir juose nurodytuose ES ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytas sąlygas ir tvarką.

Projekto tikslas – mažinti psichoaktyvių medžiagų vartojimą ir stiprinti psichinę sveikatą, didinant gyventojų sveikatos raštingumą ir skatinant sveiką gyvenimo būdą.

Projekto tikslinė grupė – Telšių rajono savivaldybės gyventojai – vaikai, jaunimas ir jų tėvai ir/ar globėjai, ugdymo įstaigų darbuotojai, senyvo amžiaus asmenys, rizikos veiksnius sveikatai patiriantys asmenys.

Projekto veiklos tikslinėms grupėms – Vaikų stovyklos „Ramybė“, Programa „Aktyvus senėjimas“, Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencijos mokymai, Renginiai jaunimui „Rūkyti nemadinga“, Programa „Miško galia“, Senjorų sveikatos stiprinimo stovyklos „Sveikatos, kūno ir proto harmonija“.

Projekto vertė – 333 320,00 EUR

Dalinai finansuojama Telšių rajono savivaldybės lėšomis.

3.8.2. 2025 metais balandžio – lapkričio mėnesiais, įgyvendintas Higienos instituto Projektas „Kompleksinių ir integruotų, mokslu pagrįstų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumo užtikrinimas, bazinių visuomenės sveikatos paslaugų tikslinėms grupėms teikimas“. Projekto tikslas - motyvuoti gyventojus gyventi sveikiau, stabilizuoti sergamumą onkologinėmis ligomis, gerinti sergančiųjų onkologinėmis ligomis ir jų artimųjų gyvenimo kokybę, taip pat motyvuoti 65 m. ir vyresnius gyventojus gyventi sveikiau, stabilizuoti vyresnio amžiaus Lietuvos gyventojų traumų ir sužalojimų paplitimą, gerinti 65 m. ir vyresnių asmenų gyvenimo kokybę. Projekto metu apmokytos kelios tikslinės grupės, siekiant pagerinti jų sveikatos raštingumą ir sveikatos priežiūros įgūdžius.

Pirmoji grupė skirta suaugusiems asmenims, turintiems padidėjusią riziką susirgti onkologinėmis ligomis, 18 metų ir vyresniems asmenims, kuriems diagnozuota onkologinė liga, bei jų artimiesiems, siekiant didinti jų žinias apie onkologinių ligų prevenciją ir ankstyvą diagnozavimą. Programoje dalyvavo 30 asmenų.

Antroji tikslinė grupė buvo 65 metų ir vyresni bendruomenės nariai bei jų globėjai. Jiems buvo suteikta informacija apie sveikatos priežiūros įgūdžius ir sveikatos raštingumo didinimą. Bandomojo diegimo laikotarpiu dalyvavo 20 senjorų ir jų globėjų.

Projekto metu vyko įvairūs teoriniai ir praktiniai užsiėmimai, tokie kaip: onkologinių ligų rizikos veiksniai ir profilaktika; sveikos mitybos reikšmė onkologinių ligų profilaktikai ir susirgus onkologine liga; sveikatinamasis fizinis aktyvumas onkologinių ligų profilaktikai ir susirgus onkologine liga; streso valdymas ir emocinė pusiausvyra; miego reikšmė sveikatai; psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo reikšmė onkologinių ligų išsivystymui; sveika mityba vyresniame amžiaus tarpsnyje; fizinis aktyvumas vyresniame amžiaus tarpsnyje; griuvimų prevencijos galimybės; psichikos sveikatos stiprinimas vyresniame amžiaus tarpsnyje.

Po mokymų dalyvių sveikatos raštingumas padidėjo vidutiniškai 30%.

Projekto vertė- 24664,40 Eur.

3.09. Įgyvendinti 3 savivaldybės biudžeto lėšomis remiami projektai:

- Vaikų socializacijos prevencinis projektas „Sveikatos nuotykių“. Tai dienišė vasaros stovykla 4-ioms grupėms po 4 dienas po 15 vaikų (viso dalyvavo 60 vaikų).
- Projektas „Sveikatos stiprinimo edukaciniai užsiėmimai „Renkuosi sveiką gyvenimą, skirti širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto profilaktikai, fizinio aktyvumo skatinimui“. Dalyvavo 40 žmonių.
- „Telšių rajono savivaldybės gyventojų fizinio aktyvumo skatinimas ir fizinio pajėgumo vertinimas“. Vyko 20 nemokamų treniruočių moterims vasaros laikotarpiu, ir atlikta 70 nemokamų krūtinės echoskopijų.

Direktorius

Aurelijus Laurinavičius